

Orla Os er tilbake!

Thørring J.
Tarantellen

414 s. Oslo: Aschehoug, 2007. Pris NOK 349
ISBN 978-82-03-19265-4

Jørn Thørring vender i sin tredje kriminalroman tilbake til Paris, der Vesterålens verdensvante datter, rettsmedisineren og spesialletterforskeren Orla Os, er hovedperson – som i debuten *Skyggemannen* (2005).

I mellomtiden har Thørring utgitt *Glassdukkene* (2006), der handlingen er lagt til Tromsø og hovedpersonen er den samiske politietterforskeren Aslak Eira.

Slik utnytter den Trondheims-baserte gynekologen, som bokdebuterte 50 år gammel, lokalkunnskap fra oppvekst i Tromsø og flere ungdomsår i Paris. Miljøskildringene er detaljerte, gode og troverdige.

I *Tarantellen* veksler handlingen mellom nåtid og fortid, mellom Paris og Algerie. Den forfølgelige og upålitelige Adam Fabre forsvinner en novemberkveld i 2000. Dagen etter blir bilen hans funnet – med liket av en ukjent, ung kvinne i baksetet. Flere lik dukker opp etter hvert. Historier fra krigen i Algerie i 1961 forteller oss at det må være en sammenheng mellom hendelsene den gang og de aktuelle forsvinninger og drap. De medisinskfaglige detaljer er få, men etterrettelige.

Vi følger Orla Os og hennes kolleger politiinspektør Hervé Marchal og kriminalbetjent Nicolas Roland (som Orla har et særlig godt øye til) i jakten på edderkoppen, tarantellen, i nettet av intriger og relasjoner som vever historier og personer sammen. Vi presenteres for store sosiale kontraster og et fargerikt persongalleri. Ett eksempel er den forsvunne Adam Fabres sekretær Agnès Leclerc, en kvinnelig lykkejeger på konkursens rand som «været inngangen til menns hemmelige avlukker slik en spesialtrenet hund fant trøffel feltene».

Jørn Thørring fører et kjapt og presist språk med en touch av humor, som gjerne kan forsterkes. Fordelt på 94 korte kapitler gir det fortellingen drive og tempo. Som forfatter har hun utviklet seg positivt gjennom sine tre romaner. Krimsjangerens vanskelige avslutning behersker hun bedre og bedre. Med den internasjonale interesse det er for norsk krim er det egentlig ikke rart at hun omtales sammen med Unni Lindell og Karin Fossum og at hun er solgt til Sverige, Danmark, Nederland og Tyskland. Ifølge forlaget lanseres Thørrings to første

romaner i Tysklands største bokklubb i desember.

Tarantellen er en god historie, men som de fleste bøker i disse dager kunne den med fordel vært kortere. Thørrings tre utgivelser har vært på henholdsvis 368, 394 og 414 sider. Veksten bør ikke fortsette. I en tid med økende krav til å fatte seg i korthet er det et paradoks at alle kriminalromaner synes å ese ut. Særlig i denne sjangeren foretrekker de fleste av oss flere og kortere fremfor færre og lengre fortellinger.

Magne Nylenna

Helsebiblioteket
Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten

Sett!

Damhaug T.

Se meg, Medusa

358 s. Oslo: Cappelen, 2007. Pris NOK 349
ISBN 978-82-02-27664-5

Torkil Damhaug (f. 1958) er psykiater og forfatter. Han har tidligere utgitt tre romaner – *Flykt, måne* (1996), *Syk rose* (1999) og *Overlord* (2006). Damhaug er et ukjent bekjentskap for meg, men et raskt søk på Google viser at forfatterskapet har vært

godt mottatt. I år har han begått sin fjerde roman – *Se meg, Medusa*.

Hovedpersonen er Axel Glenne, en dyktig allmennlege på 43 år med velfungerende praksis, tre barn og villa på Nesodden. En solskinnshistorie – det eneste som hefter ved ham er en nærmest patologisk pliktfølelse motivert i traumatiske hendelser da tvillingbroren Brede ble forvist fra familien. Det er denne familiehistorien som er rammefortellingen – en ramme som skaper en forutannelse om uhyggelige hendelser.

Dette innfris. Det er noe skremmende ved den unge, perfekte legestudinen han innleder et forhold til. Og Brede blir observert både av ham selv og av pasienter. Etter hvert begynner mennesker Axel har vært i kontakt med å forulykke. Solskinnshistorien blir en drivende thriller.

Det er vanskelig å sjangerplussere *Se meg, Medusa*. Den befinner seg definitivt i en thrillertradisjon, men språket og temaene som berøres, tilsier også at det er et ønske om å formidle noe mer enn bare underholdning. Imidlertid er det her man eventuelt møter svakheter ved romanen. Skildringen av en middelaldrende, vel-

lykket mann som sliter med å verdsette det etablerte livet utenfor fagets utfordringer blir nærmest programmatisk. Og det virker noe underlig at en 43 år gammel praksisveileder ikke har etiske refleksjoner rundt sitt forhold til en 27 år gammel student.

Men *Se meg, Medusa* er som thriller svært vellykket. Det er god fremgang i historien, som blir fortalt på en overbevisende måte, og løsningen er like spennende som den er fantasisfull. Damhaug bør stå på ønskelisten til flere av Tidsskriftets lesere!

Rune Nielsen

Seksjon for lungemedisin
Institutt for indremedisin
Universitetet i Bergen

Mord i maurtua

Wahlberg K.

Jenta med maiblomstene

411 s. Oslo: Bazar forlag, 2007. Pris NOK 349
ISBN 978-82-8087-165-7

Tittelen krimdronning er en klisje, og både i Norge og i Sverige er det trangt på tronen. Når Karin Wahlberg lanseres som ny krimdronning i Sverige, er det i konkurranse med etablerte storheter som Maj Sjöwall, Kerstin Ekman og

Liza Marklund. For å nevne noen.

Karin Wahlberg er medisiner – gynekolog og fødselslege. At leger skriver kriminalromaner er ikke noe nytt: Sir Arthur Conan Doyle var lege og skapte Dr. Watson, som trofast lot seg belære av Sherlock Holmes i utallige eventyr. Men det at han var lege, bidro ikke til mysterienes løsning.

For tiden er trenden at legevitenskapen – og beslektede disipliner – spiller en stadig større rolle innenfor kriminalitteraturen og ikke minst på TV. Serien *Bones* er et godt eksempel. Den baserer seg på karakteren Temperance Brennan, skapt av den anerkjente forfatteren og rettsantropologen Kathy Reichs, og mysteriene løses i hovedsak ved bruk av avanserte rettsmedisinske og antropologiske metoder.

I denne gruppen er Karin Wahlberg ikke. Og man undres over hvorfor det da er et poeng for forlaget å fremheve at forfatteren er lege. Men hun er altså populær – hennes siste bok er solgt i 165 000 eksemplarer, og hun er oversatt til flere språk. Og etter lesingen undres man også over det.

Karin Wahlbergs litterære metode er en slags sosialrealisme – utvilsomt svensk og til tider irriterende politisk korrekt. I *Jenta*

med maiblomstene setter hun kikkerten på en småby i Sverige, og det myldrer frem personer fra ulike miljøer og grupper, fra rekkehus, villaer og blokker, et sykehus og en politistasjon. De driver alle på med sitt, strever med sitt. Dersom det skulle være et sentralt poeng, måtte det være at det profesjonelle alltid fortaper seg i det private. Personene i historien er høyst ordinære. De lever ordinære liv. Det er ikke noe galt i å ta utgangspunkt i det dagligdage, men for at det skal fungere som litteratur – og bli interessant – må det ordinære løftes opp til noe mer. Ellers blir det trivielt og flatt og kjedelig, slik som i denne boken. Stilen er beskrivende og detaljrik. Vi presenteres for en rekke personer, men de fleste er rene statistiker uten handlingsdrivende roller.

I en vaskekjeller i den lille byen blir en eldre kvinne overfalt og så skamløst at hun senere dør av skadene. Hvem er morderen? Politiets kvinner og menn går i gang med sine intervjuer (rettsmedisinen glimrer med sitt fravær), og etter hvert vet vi selvsagt litt mer om alle, deriblant de som kjente henne. Men leserne – på linje med politiet – føler en tiltakende matthet overfor den stillstand og vaghet som preger alle relasjoner, motiver og karakterer. Kvinnen som ble drept var ikke enkel, men den eneste bekrefteisen vi får for det – som ikke er et postulat – er at noen har drept henne. Og piken med maiblomstene, som har gitt navn til tittelen, henne ser ingen. Inntil hun forsvinner.

Er dette spennende? Egentlig ikke. I mylderet av personer blir vi aldri kjent med verken drapsofferet eller gjerningsmannen, de forblir ordinære og uinteressante, slik som miljøet omkring dem. Politiets etterforskning? Igjen det private og dagligdage – etterforskernes privatliv og utallige møter med kaffe og kringle. Og det er da også tilfældigheter som gjør at saken til slutt blir løst. Vi ønsker oss til tider – og mer og mer – et mikroskop på personer og miljø i stedet for en kikkert. En avslørende dialog i stedet for lange beskrivelser. Utvikling og handling i stedet for avhandling. Men kanskje det er her fascinasjonen ligger for de tusenvis av lesere – i beskrivelsen av liv som godt kunne vært våre egne. Slik vi fascineres av å studere det yrende livet i maurtua på varme sommerdager.

Boken er oversatt av Tor Edvin Dahl, og språket flyter stort sett greit. At primærvakten kalles primærjourhavende (mens bakvakt er bakvakt), får vi bære over med.

May B. Lund

Lungemedisinsk avdeling
Rikshospitalet

Privat frå Kongo

Fosser PE.

Kongo

Landet verden helst vil glemme. 198 s, ill.
Oslo: Humanist forlag, 2007. Pris NOK 268
ISBN 978-82-92-62234-6

Kongo har dei siste åra vore utsett for omfattande valds- og krigshandlingar. Truleg har meir enn fire millionar menneske mista livet (1). Dette er omtala som ei av dei største humanitære katastrofane etter andre verdskrigen,

men merksemda internasjonalt står ikkje i forhold til omfanget av lidningane. Mange av dei overlevande har svære skader etter overgrep. Det krevst omfattande og mangefasettert innsats for å rette opp dette. Offeratring behandling for fysiske lidningar, slik Medisinstudentenes Humanitæraksjon 2007 bidreg til (2), men dei treng også å få bearbeidd psykologiske traume.

Per E. Fosser har hatt ei spennande vinkling på dette arbeidet. Han er sceneinstruktør, dramaturg og skribent. Han fekk høve til å bruke kvalifikasjonane sine til å setje opp eit teaterstykke for og med tidlegare barnesoldatar. Teaterprosjektet skulle vere eit element på vegen mot fred. Han beskriv korleis han kjem i konflikt med oppdragsgjeveren i Noreg, i ein slik grad at prosjektet aldri vert realisert. Men Fosser klarer ikkje gjere greie for kvifor det gjekk slik. Etter at teaterøvingane vert innstilte får vi eit innblikk i dagleglivet til forfattaren i ein provinsby i Kongo.

Boka kan fungere som informasjon til dei næraste etter eit møte med ein røyndom som er mykje annleis enn den europeiske. Men ho gjev oss diverre liten innsikt i korleis kulturelt arbeid kan bidra til revitalisering av lokalsamfunn og einskildmenneske med krigstraumer. Fosser skal ha ros for engasjementet for ein lite påakta konflikt. Men det finst betre innfallsvinklar til stoffet (3, 4).

Øyvind Watne

Psykiatrisk klinikk
Førde sentralsjukehus

Litteratur

1. Coghlan B, Brennan RJ, Ngoy P et al. Mortality in the Democratic Republic of Congo: a nationwide survey. *Lancet* 2006; 367: 44–51.
2. Bårnes G. Hun er ingen god kone lenger. *Tidsskr Nor Lægefor* 2007; 127; 1406–9.
3. Hochschild A. Kong Leopolds arv. Oslo: Pax, 2002.
4. Tygesen P. Congo – formoder jeg. Fortællinger fra drømmeland. København: Lindhardt og Ringhof, 2003.

Akuttmedisinsk virkelighet i England

Edwards N.

In stitches

The highs and lows of life as an A&E doctor. 258 s. London: The Friday Project, 2006. Pris GBP 8
ISBN 978-1-905548-70-1

Reynolds T.

Blood, sweat and tea

Real-life adventures in an inner-city ambulance. 256 s. London: The Friday Project, 2006. Pris GBP 8
ISBN 978-1-905548-23-1

Fenomenet blogging begynte å bre seg på Internett få år tilbake. En blogg er en slags mellomting mellom en offentlig dagbok og en løpende kommentar til alt fra hverdagslige ting til storpolitikk, der besøkende som regel har mulighet

til å kommentere tekstene. Under pseudonymet Nick Edwards begynte en lege ved en britisk A&E-avdeling (accidents and emergencies, dvs. akuttavdeling) å blogge om det han (og kollegene) opplevde på jobb og om hvordan han opplevde de siste års utvikling i det britiske offentlige helsevesenet (NHS). Bloggen ble etter hvert lagt ned fordi han var redd for å bli oppdaget og miste jobben, men ideen ble fanget opp og ble til *In stitches. The highs and lows of life as an A&E doctor*.

På samme måten som en blogg er den bygd opp av kortere og lengre stykker som omhandler forskjellige temaer. I hovedsak dreier det seg om hvordan han blir frustrert over at systemet ikke virker som det bør, men leseren vil også finne en god del humor og historier om det som har gått bra. Iblant fryder han seg over å få være en A&E-lege og faktisk kunne gjøre folk bedre.

Fordi forfatteren liker prinsippet om et gratis, allment tilgjengelig helsevesen, er han redd for hva som skal skje med det siden det virker som om det er i ferd med å falle fra hverandre – det gjelder å effektivisere. Samtidig øker arbeidsmengden. Flinke leger og sykepleiere slutter og går over i det private helsevesenet eller mister jobben. Forståelig nok er han forundret over at det eneste målet av betydning er at pasienten er ute av avdelingen innen fire timer – enten innlagt i en sykehusavdeling eller ferdigbehandlet. Alle strever med å få det til, ellers kuttet det i bevilgningene. Imens lurar han på hvordan det å forandre på tallene for å få dem til å passe med kravet – og det gjøres hele tiden – noen